

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va badiiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi

Nasulloyeva Sarvinoz Komiljon qizi

Buxoro Davlat pedagogika instituti

Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida milliy madaniyatni va badiiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi tahlil qilinadi. Tadqiqot o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglash, estetik didni oshirish va ijodiy tafakkurini shakllantirishga qaratilgan. Shuningdek, mashg'ulotlarda an'anaviy san'at shakllarini zamonaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirishning samarali usullari keltiriladi. Maqola pedagoglar va san'at o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar beradi va darslarning mazmuniy samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Milliy madaniyat, Tasviriy san'at, Pedagogik metodlar, Ijodiy tafakkur, An'anaviy san'at, Estetik tarbiya

Tasviriy san'at o'quvchilarda estetik didni rivojlantiradi, vizual tafakkur va kreativ fikrlashni shakllantiradi, shuningdek, milliy madaniyat va qadriyatlarni anglashga yordam beradi. Har bir millatning o'ziga xos rang-palitrasi, naqsh-uslub va ornamentlari mavjud bo'lib, ular pedagogik jarayonda ijodiy faoliyatning muhim tarkibiy qismini tashkil etadi.

Bugungi kunda pedagogik jarayonlarda milliy madaniyat va an'anaviy san'at shakllarini zamonaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Mashg'ulotlarda milliy madaniyatni tatbiq etish o'quvchilarda estetik savodxonlikni oshiradi, ijodiy tafakkur va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik metodlar yordamida darslarni interaktiv va qiziqarli qilish mumkin.

Mazkur maqolada milliy madaniyat va an'anaviy san'at shakllarini tasviriy san'at darslariga integratsiya qilishning metodik usullari tahlil qilinadi, pedagogik tavsiyalar keltiriladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglash, ijodiy salohiyatini oshirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniyatni va badiiy tafakkurni rivojlantirish o'quvchilarda estetik did, ijodiy tafakkur va milliy qadriyatlarni anglashni shakllantiradi. Har bir millatning san'at elementlari, naqsh-uslublari, rang-palitrasi va

ornamentlari o'ziga xos bo'lib, ular tarixiy va madaniy ahamiyatga ega. Pedagogik jarayonda ushbu elementlarni dars mashg'ulotlariga integratsiya qilish o'quvchilarning badiiy savodxonligi va ijodiy tafakkurini oshiradi, ularni milliy qadriyatlar bilan bog'laydi.

Milliy madaniyatni tatbiq etishning birinchi usuli – uning tarixiy va madaniy kontekstini o'quvchilarga tushuntirishdir. O'quvchilarga milliy san'at shakllarining kelib chiqishi, ramziy ma'nosi va shakl xususiyatlari haqida ma'lumot beriladi. Masalan, o'zbek xalqining guldor naqshlari, geometrik shakllar va qush tasvirlari bilan bog'liq tarixiy hikoyalar dars jarayonida batafsil tushuntiriladi. Bu metod o'quvchilarda milliy merosni qadrlashni rivojlantiradi va milliy identifikatsiya hissini shakllantiradi.

Ikkinchi muhim usul – milliy madaniyat elementlarini amaliy mashg'ulotlarda qo'llashdir. O'quvchilar rasm, akvarel, kollaj va rangli qog'ozlardan foydalangan holda milliy naqsh va ornamentlarni yaratadilar. Shu bilan birga, pedagoglar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, masalan, interaktiv doskalar, raqamli dasturlar yoki multimedia vositalarini qo'llab, an'anaviy san'at elementlarini zamonaviy ijodiy formatlarda namoyish qilish imkoniyatini yaratadilar. Bu metod o'quvchilarda ijodiy tafakkur, muammolarni hal qilish va eksperiment qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Guruh va loyihaviy ishlari pedagogik jarayonda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarga milliy madaniyat elementlari asosida kichik ijodiy loyihalar yaratish vazifasi berilganda, ular mustaqil ravishda tadqiqot olib boradilar, ma'lumotlarni tahlil qiladilar va ijodiy yechimlarni topadilar. Shu jarayonda guruh ishlari o'quvchilarda jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini, interaktiv muloqot va muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Mashg'ulotlarda milliy madaniyat elementlarini zamonaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning vizual va badiiy tajribasini boyitadi. Masalan, an'anaviy naqsh va ornamentlarni raqamli prezentatsiya, 3D modellash yoki interaktiv loyihalarda qo'llash mumkin. Shu bilan birga, o'quvchilar turli material va texnikalarni sinab ko'rish orqali ijodiy yondashuv va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradilar.

O'quvchilarning yosh xususiyatlari va individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etish muhimdir. Boshlang'ich sinflarda oddiy va tushunarli naqshlar bilan ishlash, o'rta va yuqori sinflarda esa murakkab loyihaviy ishlar, multimedia va interaktiv texnologiyalar yordamida mashg'ulotlarni amalga oshirish tavsiya etiladi. Shu yo'l bilan o'quvchilarning qiziqishi oshadi va ijodiy salohiyati rivojlantiriladi.

Mashg'ulotlarda milliy madaniyat elementlarini qo'llashda o'quvchilarga ijodiy erkinlik berish zarur. Pedagoglar o'quvchilarga turli materiallar, ranglar, shakllar va texnikalarni sinab ko'rishga ruxsat berishi kerak. Bu usul o'quvchilarda muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlarni topish qobiliyatini oshiradi.

Shuningdek, interaktiv metodlar va multimediya vositalarini qo'llash mashg'ulotlarni qiziqarli va samarali qiladi. O'quvchilar video materiallar, raqamli prezentatsiyalar va onlayn resurslar yordamida milliy madaniyat elementlarini o'rganadilar. Bu nafaqat vizual tajribani boyitadi, balki o'quvchilarni mustaqil tadqiqot qilishga va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatadi.

Natijada, tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy madaniyat va badiiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik yondashuvi o'quvchilarning estetik didini oshiradi, milliy qadriyatlarni anglashga yordam beradi, ijodiy tafakkur va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu metodologiya pedagoglarga mashg'ulotlarni zamonaviy va milliy qadriyatlarni hisobga olgan holda tashkil etish imkonini beradi va o'quvchilarda badiiy va ijodiy salohiyatni samarali oshiradi.

Tasviriy san'at darslarida milliy madaniyat va badiiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik jarayonning samarali usuli hisoblanadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglash, estetik didni shakllantirish va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mashg'ulotlarda milliy madaniyat elementlarini amaliy va loyihaviy ishlarda qo'llash o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar yaratish qobiliyatini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar yordamida darslarni boyitish o'quvchilarning vizual tajribasini kengaytiradi va mashg'ulotlarni qiziqarli qiladi. Shu yo'l bilan pedagoglar mashg'ulotlarni milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvlarni uyg'unlashtirgan holda tashkil etib, o'quvchilarning badiiy va ijodiy salohiyatini samarali oshirishga erishadilar.

Natijada, milliy madaniyatni o'rganish va badiiy tafakkurini rivojlantirish o'quvchilarda estetik did, ijodiy tafakkur va milliy identifikatsiya hissini shakllantiradi, shuningdek, ularni zamonaviy va interaktiv pedagogik texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.

2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – Т. 587. – С. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – №. 1. – С. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B10. – С. 192-198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 193-196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 60-66.

